

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: DR. BOROS GYÖRGY.

Törvényszéki lajstromozási szám: 128.
(Dos. No. 484—1939. Trib. Cluj.)

Felelős szerkesztő: BENCZÉDI PÁL.
Cluj, Cal M. Foch 12. II. emelet 22. ajtó.

Pünkösti rózsá.

**Még szombat estve kelyhe zárva
S pünkösztvasárnap hajnalára
A rózsabimbó rózsá már
Illatja üdv, színe ígézet -
És lopni édes tiszta mézet
A méhraj csak ide jár.**

**Kifakadását várta, leste
S mosolyogva nézte szombat este,
Bizony, nem hitte volna még,
Hogy nem több, mint egy éj bübája
E kedves bimbót már kitarja,
Mire a hajnal pirja ég.**

**S tán pünköszt napján meg se látja
A rózsát a bimbó barátja -
S hogy újra jó pünköszt után:
Immár a rózsá szirma hullva,
Ott csüng az ágán elvirulva
S illatja - egy emlék csupán.**

**Pünkössti rózsám, szép virágom,
Hervadva tűnő ifjuságom!
Csodálva s busan nézlek én:
Pompára oly hamar fakadtál,
Hogy azt az üdvöt, amit adtál,
Amíg volt - észre sem vevém.**

Kozma Andor,

A pünkösti lélek.

Mit cselekedjünk afiai, férfiak?

Ap. csel. 2, 37.

Az első pünköst nemcsak egy csudálatos napnak a varázslatos emléke, hanem az alapításnak, a szervezésnek, a biztos elindulásnak a napja. A tanítványok rájöttek arra, hogy mit kell cselekedniök. Megkérdezték a Péter beszédére: mit cselekedjünk hát atyámfiai, férfiak?... Péter apostol megadta a választ és a hallgatók nemcsak meghallgatták az apostoli intést, hanem aszerint is jártak el. Lerakták alapját annak a nagy alkotásnak, melyet keresztény egyháznak nevezünk. A pünköst ünnepe tehát az igazi alkotásnak, a nagy eszme megvalósításának, az ige igaz értelemben vett testet öltésének az ünnepe.

Az első pünköst után még sok pünköst következett és fog is következni. A világ különböző helyein egyházközségek, gyülekezetek, egyházak, különböző felekezetek alakultak. A lélek ereje készítette az emberiséget a soha meg nem szűnő alkotásokra, szervezkedésekre, belső, elmélyedő munkásságra. A lélek erejének munkássága meg nem szűnik sohasem.

A lélek erejének, az örökké megújuló pünköstnek munkásságát, hatását látjuk minden alkotó munkában, minden nemes felbuzdulásban. Most közelebről ilyen diadalmas napnak láttuk a székelyszereszturi presbiteri megbeszélésnek a sikerét. Közeli és távolabbi falvakból egybegyűlt keblitanácsosok azzal a kérdéssel mentek Székelykereszturra: Mit cselekedjünk afiai, férfiak? A választ megkapták Dr. Varga Béla püspöktől és a többi vezető emberektől. A megbeszélések után azzal az elhatározással mentek haza: Meg kell ujulnunk lélekben. Építenünk kell egyházunkat külsőleg és belsőleg. Fől kell ébreszteni a műveltség, tudás- és ismeret vágyát. Ezért mindenkinek mindennap dolgoznia kell egy szebb és állandóbb, emberi méltóságnak megfelelőbb életért. Az Isten minden embernek valami hivatást adott ezen a földön. Ez a hivatás, amely egyuttal kötelesség is, önmagunk, családunk, egyházközségünk és a társadalom más alakulatai, közületei iránt különböző módon nyilvánul meg. Nagy örömmel tölti el a lelkünket, hogy egyházközségek keblitanácsosai az egyházépítés új feladatát magukévé tették és most már biztos uton halad egyházunk a lélek által irányított uton. Ma már nemcsak sejtjük, hanem tudjuk is, hogy mit kell cselekednünk.

Az unitárius vallásközönség megértette feladatát. Tudja, hogy miért teremtette az Isten. Hallja az égi, a magasabb szózatot és követi azt. Ezt a földet, amelyen él, izzadásával és fáradságával széppé, termékennyé teszi, a falvakat felvirágoztatja, templomokat, iskolákat, közművelődési intézményeket létesít; lelke művelésére oly gondot fordít, mint a föld megművelésére, s a társas élet fejlesztésére.

Ma erre indít a pünkösti lélek és ezt követi az akarat, az igazi, erős, meg nem hátráló férfiúi elszántság. *Presbiter.*

Keblitánácsosi értekezletek.

(1940. március 28—29).

Nem lesz érdektelen, ha felemlítjük, hogy 1924 év május hó 9-én és 10-én Dr. Varga Béla és Dr. Kiss Elek teológiai tanárok a Maroskörben tartottak keblitanácsosi értekezleteket s ez alkalommal Székelykaálban, Iklandon, Vadadon és Szentmártonban jelentek meg és végeztek ilyenirányu egyházi tevékenységet.

Majd május 30-án Brassóban tartottak egy körli megbeszélést, mely alkalommal ellátogattak Alsórákos, Héviz és Datk egyházközségekbe.

1927. év májusában Rava és Bordos volt ilyen összejövetelek helye.

A világháboru utáni keblitanácsosi értekezletek nálunk unitáriusoknál tehát legalább is 16 éves multra tekintenek vissza s nem csoda, ha a Főt. püspök ur javaslatára ujból szervezett ilyen irányu egyházi munkánk az idén Székelykereszturon olyan nagy sikerrel kezdődött meg. Számítottunk arra, hogy kb. mintegy 200 (kettőszáz) keblitanácsos összejön s ime mintegy 350-en jöttek össze s voltak ott a két napos értekezleteken.

A szives vendéglátást és elszállásolást a kereszturi egyházközség vezetősége, keblitanácsa és hívei végezték; az étkezés egy része a székelykereszturi főgimnázium konviktusában folyt le s mindannyian hálával gondolunk azokra, akik lehetővé tették, hogy a kereszturköri keblitanácsosok együtt ebédelhettek s így is érezhették együvé tartozásukat és testvéri közössegüket.

Az „Unitárius Közlöny“ ezévi márciusi számának 62-ik lapján látható műsor szerint zajlott le a konferencia. *Útő Lajos* esperes-lelkész imádkozott (március 28-án d. e. 9 óraker), *Dr. Fazakas Miklós* felügyelő gondnok mondott üdvözetet, amit elnöki engedéllyel kiegészített *Pál Dénes* közügyigazgató. Ezután *Dr. Varga Béla* püspök olvasta fel megnyitóját s felkérte *Dr. Kiss Elek* egyházi főjegyzőt, hogy „Unitárius egyházunk mai kérdései és a keblitanács“ tartsa meg előadását.

Az előadásban egyebek mellett különösen három intézmény domborodott ki: a *templom*, *iskola* és *népház* (kulturház). Hozzászóltak: *Török Lajos* keblitanácsos Énlakáról, *Nagy Lajos* keblitanácsos Kobátfalváról, *Bán Ferenc* keblitanácsos Siménfalváról, *Gálffy Dénes* énekvezér-tanító Szentmihályról, *Izsák Lajos* keblitanácsos Ravából s *Fazakas Jenő* lelkész Ravából.

Az értekezet helyeslése mellett kívánták, hogy az Egyházak tegyék lehetővé, hogy a nép kulturális összejöveteleit szabadon gyakorolhassa, felekezeti iskoláink az egész vonalon szerveztesse nek meg, történjék gondoskodás a tanítók utánpótlásáról, ifjaink vasárnap mehessenek templomba, egyébre ez időben ne lehessenek lefoglalhatók, az iskolák felállításának kérdésében kiküldött bizottságban az Egyház képviselője is vehessen részt, olvasásra alkalmas könyvekről gondoskodjanak s különösen a szülők vezes-

sék családjaikat e kérdésben is helyes irányban; az idős keblitanácsosok azzal örökölték meg nevüket, hogy járuljanak hozzá népünk számára könyvtárak felállításához.

A második előadást: „A keblitanácsos az egyháztörténelemben“ címen *Vári Albert* teológiai tanár tartotta s a kérdés történeti megvilágítása nagy mértékben fokozta mindannyiunknak önbizalmát és kellő méltóság- és hivatásérzetet kellett keblitanácsos afaiban is. Az ilyen történeti áttekintések nagy mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy fogalmainkat helyesbítsük s munkamezőnkhez kellő háttérrel nyerjünk a múlt küzdelmeiből.

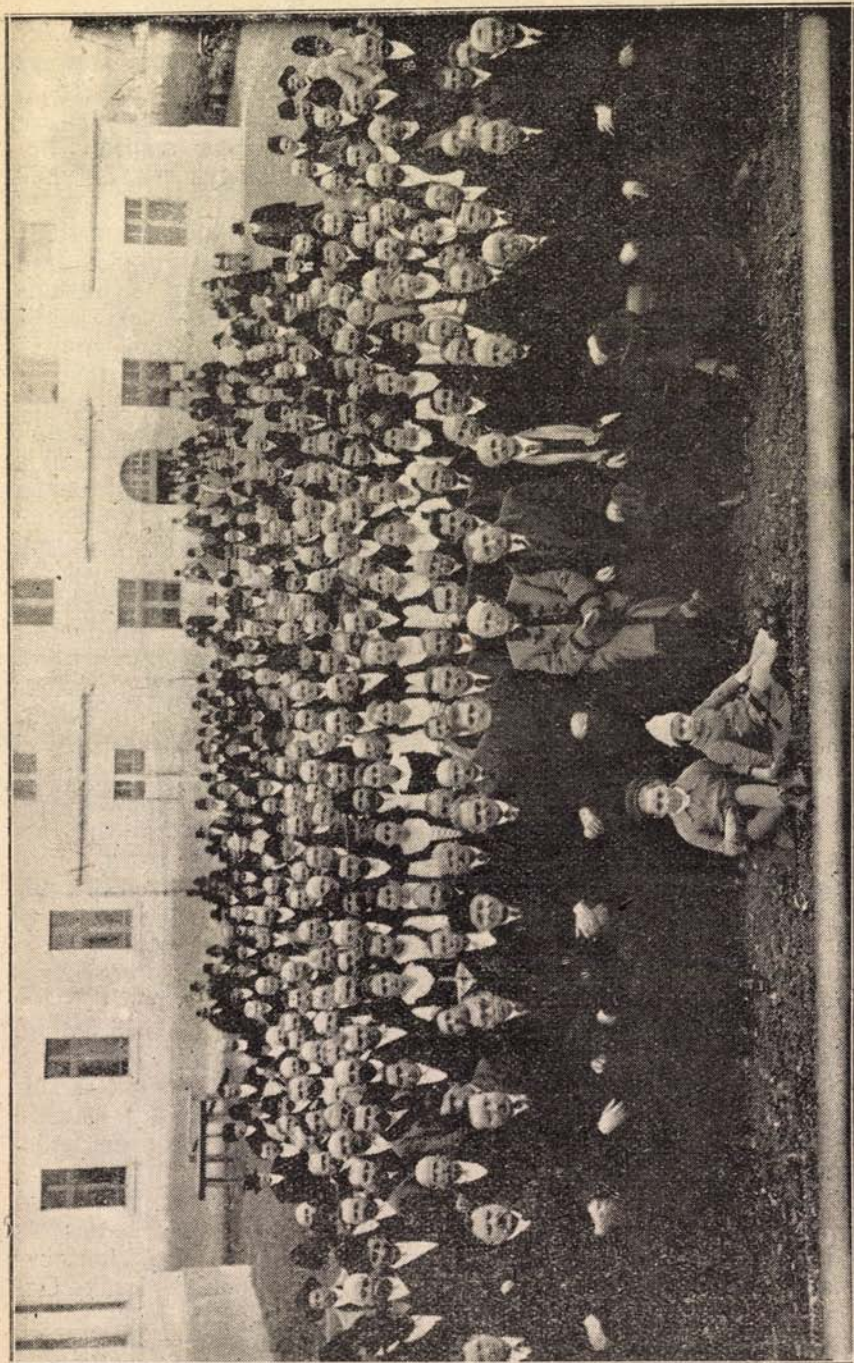
A harmadik előadást *Pataki András* lelkész tartotta „A keblitanácsos és az egyházköztség anyagi kérdései“ címen. Hogy mennyire éberen kísérték az előadást, mutatja a hozzászólások száma: Patakfalvi József székelykereszturi keblitanácsos, Dr. Fazakas Miklós felügyelő gondnok, Jakab Elek medeséri keblitanácsos, Fekete Kálmán nagykedei keblitanácsos, Vass Dénes keblitanácsos Bözödéről, György István keblitanácsos Magyarzsákodról, Péterfi Mihály lelkész ugyanonnan, Marosi Albert keblitanácsos Szentábrahámról, Gal Jenő tanító Magyarzsákodról, Nagy András keblitanácsos Székelykeresztúrról, Fülöp Gergely keblitanácsos Énlakáról, Ürmösi József püspöki titkár.

A hozzászólásokban kifejezésre jutott, hogy a magtalanok javaikat az Egyházra kellene hogy hagyják általában. Különösen kiemelték, hogy az évi költségvetések komoly reális voltára ügyelni kell s a tételes számviteli törvényeket szem előtt kell tartani. Feltetődött a magtárak létesítésének és fejlesztésének a szüksége és kérdése. Valamint az is, hogy az egyházközségek anyagi kérdésének a kérdését úgy lehet legkönnyebben megoldani, hogy az egyházi birtokokat nem kiadják olcsón, hanem házilag megművelik s a jövedelmet így nagyban növelik és szövetkezeteket létesítenek, tartanak fenn és pártolnak. Így könnyebben tudnák a hátrálékos egyházközségek is kifizetni a nyugdíjalapnál levő hátrálékaikat.

A három előadást a főgimnázium tornatermében zsufolt terem mellett hallgatták és élték végig a figyelmes keblitanácsosok s a részükről gyakran megnyilatkozó vallomás mutatta, hogy számukra valóban élmény volt a jelenlétel s a hozzászólásokban való részvétel is.

Este igazán jól sikerült estélyben volt részünk, amikor megnyitót *Dr. Elekes Domokos* főgondnok tartott, a kadácsi s a szentábrahámi énekkarok a szentábrahámi ifju kántor és Lőrinczy László kadácsi lelkész vezetése mellett szépen énekeltek; szép szavaltokat hallottunk Vas Iréntől, Fodor Istvántól; magyar dalokat énekelt Fazakas Jenő ravai lelkész Péterffy Gyula zenetanár zongorakiséréte mellett s felolvasott Gyallay Pap Domokos, a Magyar Nép főszerkesztője; zenélt a székelykereszturi Filharmonikus Társaság Sándor Mihály karmester vezetése alatt. Az estélyt bezárta Osváth Árpád felügyelő gondnok.

Keblitanácsosaink legnagyobb része a második napra is Szé-

Az I. G. Duca-i (Székelykeresztúr) kebitanási értekezlet résztvevői. (1940, március 28—29 napjain).

kelykereszturon maradtak. E napon az első előadást *Dr. Fikker János* teológiai akadémiai dékán tartotta „A keblitanácsos és az egyházközség vallás-erkölcsi élete” címen. Az előadás egyik kiemelkedő pontja volt a lelki kataszter felállításának kívánása s érdekes statisztikai adatokat sorolt fel az unitáriusok szellemi életének illusztrálására, összehasonlítva azt más egyházak híveinek életével.

Gyallay Pap Domokos az előadással kapcsolatban ismertette a népkönyvtárak felállításának ügyét.

A hozzászólások alkalmával *Menyhárt Béla* ujszékelyi gondnok, *Lőrinczy István* ny. vallástanár, *Rafaj Gáspár* énlaki keblitanácsos, *Izsák Domokos* benczédi keblitanácsos, *Márton András* szentmiklósi keblitanácsos, *Nagy Domokos* sárdi keblitanácsos afiai szerepeltek. *Lőrinczy István* bejelentette a székelykereszturi Önszegélyzöbank nevében, hogy 2000 leuval népkönyvtárt alapít Székelykereszturon s *Rafaj Gáspár* is jelentette, hogy édesanyja *Rafaj Jánosné, Márton Zsuzsánna* nevére és emlékére Énlakán 2000 leuval népkönyvtárat fog alapítani.

Hozzászólások révén kívánatosnak jelentették ki, hogy az Egyház adjon ki egy *Keblitanácsosi Kdtét* s a keblitanácsosok vezetésével vezessék be az egyházközségekben a szomszédsági rendszert; kifejezésre jutott az is, hogy aki az „Unitárius Közlöny“-t nem rendel meg, ne lehessen keblitanácsos; az egyházközség vezetői adjanak jó példát a testvéries és barátságos életben és viselkedésben a híveknek s ezt kövessék a keblitanácsosok is. Örömmel mentek vissza keblitanácsos afiai a főlemelő értekezletről a pacsirtaszavas mezőkre s köszönik a kellő és megfelelő utmutatást.

A következő előadást *Simén Dániel* teológiai tanár afia tartotta „A keblitanácsos és egyháztársadalmi munka” címen. Előadó megállapítása szerint a lelkész az egyházközség szeme, a nőszövetség az egyházközség szive s a keblitanács pedig az egyházközség tüdője. Szóolt a szövetkezeti eszméről, a népegészségügy kérdéséről, az iskolán kívüli nevelésről, az ifjuság szórakozásáról, a torozásról stb.

Hozzászóltak: *Kövári Jakab, Gálffy Dénes, Geréb Zsigmond* és *Ürmösi Gyula* belsőemberek.

Felvetődött a megyekövetés, a rokonságból alakított keblitanácsok kérdése s nyilvánvalóvá lett a hozzászólások folyamán, hogy egyháztársadalmi kérdéseink megoldásában sokat kell várunk keblitanácsosaink köztevékenységétől.

Boros György gazdasági iskolai igazgató tartotta az utolsó előadást időszerű gazdasági kérdésekről s a számos kérdés és hozzászólás mutatta, mennyire közérdekű volt a téma. *Lőrinczy István* szólt a szövetkezetek létesítése érdekében s *Izsák Domokos* próbálta megmagyarázni, hogy a mi népünk igen sokáig bizalmatlansággal viseltetett a szövetkezetekkel szemben. *Dr. Kiss Elek* főjegyző afia biztosította a jelenlevőket, hogy Egyházunk a

gazdasági iskolát és kérdéseket épen olyan fontosaknak ismeri, mint bármely más kérdést és minden vágya az, hogy virágzó agrikulturát, földmívelést stb. létesíthessen.

Jelenlevő keblitanácsosok élénk tetszésüket fejezték ki e fölött s tapssal és éljenzéssel hallgatták az értekezlet befejezését, melyet Dr. Elekes Domokos főgondnok afia végzett el.

Közben istentiszteletet tartott az értekezlet, mely alkalommal imát mondott Péter Ödön tordátfalvi lelkész és egyházi beszédet tartott Ürmösi József püspöki titkár.

Volt egy lelkészi megbeszélés is az értekezlettel s annak ezutánani folytatásával kapcsolatban a püspök ur vezetése mellett.

Mert hiszen, nem elég a jelenlegit befejezni, gondoskodni kell arról is, hogy a más körökben tartandók is kellőképpen sikerüljenek a jelenlegi tanulságainak felhasználása mellett. Megállapítást nyert, hogy a következő értekezlet az udvarhelyi egyházkörben fog tartatni.

Legyen hála az Istennek, hogy ez ilyen szépen sikerült s adjon erőt az Ég, hogy tovább szervezhessük Egyházunk életét!

Dr. K. E.

Orbán Balázs.

Ez év április hó 19-ike ötvenedik évfordulója annak, hogy a legnagyobb székely: Orbán Balázs országgyűlési képviselő Budapesten hirtelen meghalt. Még csak hatvan éves volt, telve munkakedvvel és nagy akaraterővel, hogy tovább folytassa népe iránt való szolgálatát. Az irigy halál aránylag hamar kiragadta az életből, de Orbán Balásznak már oly nagy munkássága volt akkor, hogy a kegyetlen halál már csak az örökkévalóságba lendítette át nagy lelkét. Aki oly nagy munkásságot vitt végbe és oly értékes alkotásokat létesített, mint Orbán Balázs, annak emléke örökké élni fog. A Szentírás szavaival emlékezete mindig áldott lesz. Erdélyben és Erdély határain kívül is sok egyesület megemlékezett Orbán Balászról halálának 50-ik évfordulója alkalmából, mi valószággal hálátlanságot követnének el, ha elfeledkeznénk Orbán Balászról, mert hiszen mihozzánk állott a legközelebb, az unitárius vallásnak volt meggyőződéses híve és egyházunknak egyik legnemesebb jóltevője.

Emlékezet okáért és tanulságok levonásáért tekintsünk végig Orbán Balázs gyönyörű, példaadó életén. Orbán Balázs báró 1829 február 3-án született Lengyelfalván (Udvarhely vm.). Középiskolai tanulmányait Székelyudvarhelyen végezte el, azután jogi tanulmányokat folytatott a kolozsvári egyetemen. Jogi tanulmányait be sem fejezve Konstantinápolyba ment, onnan kiindulva beutazta Arábiát, Szíriát, Palesztinát és Egyiptomot. A magyar szabadságharcról értesülve haza sietett, hogy nemzete ügyének szolgálatára lehessen. Utközben Konstantinápolyban egy 150 főből álló szabadcsapatot szervezett, hogy azzal részt vegyen a szabadságharcban. Azonban

későre érkezett haza, Görgei már Világosnál letette a fegyvert s neki nem adatott meg az a lehetőség, hogy hazája védelmében lángoló szeretetének kifejezést adhasson.

Az elnyomatás szomoru korszaka alatt megfordult Londonban, a Yersey szigetén, majd meg Konstantinápolyban tölt négy évet s 1859-ben visszatér hazájába s egyelőre a vármegyei életben keres és talál közéleti munkásságot, később pedig az alkotmány visszaállítása után több cikluson át mint országgyűlési képviselő nagy szolgálatokat tesz a közügynek. 1887-ben a magyar Tudományos Akadémia tagjai sorába választja, ami nagy és értékes tudományos munkásságának méltó elismerése, megkoronázása. E mozgalmas élet sok és értékes munkásságot és soha el nem muló értéke takar. Utazásai mindig komoly célból történtek. Külföldön mindent alaposan megfigyelt. Tanulmányainak eredményét *Utazás Keleten* című négy kötetes művében adta közre. Azután pedig, mikor külföldről hazajött bejárta a Székelyföldnek minden zege-zugát, hatalmas történelmi, régészeti, földrajzi népismei stb. munkát végzett s tanulmányainak eredményét a *Székelyföld* című 6 kötetes munkában adja ki. E munkának az értéke felbecsülhetetlen. Gyermekkorunknak legszebb olvasmánya, eltűnt ifjuságunknak rég elmúlt szép napjai tűnnek föl, valahányszor felnyitjuk a Székelyföld leírását. A sok falusi és városi templom, a régi várromok és a hozzájuk tapadó sok rege, monda, a népszokások, a különböző népviseletek valóban mindig érdeklődéssel töltik el az olvasót. Csak az képes ilyen nagy és értékes munka megírására, aki szívmélyéből szereti népét. Ezen kívül megírta még *Torda és környéke* történetét, ami szintén értékes munkája ennek a csodálatosan gazdag léleknek.

A nagy író maga egy mondatban meg is mondja magyarázatát munkája létrejöttének: „öntudatos, forró ragaszkodás, igazi mély szeretet csak közelebbi ismeretségnek lehet az eredménye, e szerint minél közelebb jutunk hazánk ismeretéhez, annál forróbbá válik szeretetünk iránta“. Szeretete népe és hazája iránt még fokozódott azáltal, hogy minél jobban igyekezett megismerni és megismertetni. Az ő életében az írás igazi hivatás volt. Minden bárói, főri címmellett is teljesen együtt érzett azzal a néppel, amelynek előmenetelére szentelte teljes tehetségét. Maga a megtettesült egyszerűség volt. Egyszerűen élt, mint a székely ember. Gyakran gyapjuposztó harisnyában járt; az a hír járta róla, hogy Budapesten, mint képviselő, ő maga vacsorára puliszkát főzött és turóspuliszkát vacsorázott, amint szokás itthon a Székelyföldön. Ezzel természetesen takarékoságát is szokták jellemezni. A vonaton mindig a harmadik osztályon szokott utazni azon egyszerű okból, mert itt alkalma volt arra, hogy az egyszerű néppel találkozzék. Ezeket a szokásait különsegeknek tekintették. Amikor kérdezték tőle, hogy miért utazik a kevésbé kényelmes harmadik osztályon, tréfásan azt felelte: Azért, mert nincsen negyedik osztály.

Népe iránt való szeretete semmi körülmények között sem

csökkent. Egy alkalommal a székelykereszturi választókerületben megbukott, mint képviselő. A választások sokszor vezetnek ilyen eredményre; nem fordított ezért hátat a székelységnek, de hitfeleinek, az unitáriusoknak sem. Sőt a székelykereszturi gimnáziumhoz alapítványt tett és úgy folytatta élete munkásságát, mintha vele soha semmi méltánytalanság sem történt volna. Az ilyen magatartás csak az igazi nagy lelkeknek a sajátja. Ebből sok mindenki tanulhat. De tanulhatunk mindnyájan az ő nemes önfeláldozó életéből. Megtanulhatjuk a folytonos és népünk érdekében való munka értékét, a szülőföld és hazarészünk szeretetét, szent hagyományaink megbecsülését, a természet szeretetét és azt, hogy itt körülöttünk a kincseknek, a szépségeknek oly nagy sokasága van, hogy szívünk azzal betelhetik, nem kell idegent, külföldit, valami különöset áhitanunk. Szeressük tehát ezt a földet, amelyen születünk, amely a tápláló életet adja, ahol édesanyánk ringatta bölcsönket s amelyből multunk dicsősége és jövőnk reménysége fakad. Ezekre és még sok mindenre tanít Orbán Balázs élete és munkássága. Zárjuk keblünkbe az ily nagy lelkeket és kövessük a példát, amelyet az emlékezés e pillanata előnkbe tár.

B. P.

Apróságok Orbán Balázsról.¹

A hatvanas évek végén Orbán Balázs Budapesten a Vácucca egy oly kicsi szobájában lakott, melyben az ágyon, egy íróasztalon és egy széken kívül más butor nem fért el. Midőn csudálkozásomat fejeztem ki e liliputi lakás fölött, Orbán Balázs az ő mély hangján azt mondta: „jobb e szobácskában függetlenül és becsülettel, mint ezek nélkül fényes palotában lakni“.

— Külföldi tartózkodása alatt — még pedig különös okból öngyilkosságra is gondolt. Azon időben volt ez, midőn a nagy francia költő: Hugó Viktor társaságában élt a Yersey szigetén s a nagy embernek sokféle szívességét volt kénytelen igénybe venni. Hugónak volt egy nagyon bonyolult szerkezetű órája, amely alaposan elromlott s a nagy költő szerette volna megigazíttatni. Gr. Teleki S. ezredes figyelmeztette Orbánt, aki az órásmesterséghez is értett, hogy itt az alkalom, hogy a nagy költőnek szívességet tegyen. Orbán Balázs azonnal ajánlkozott az óra javítására, de az óra szétszedésekor csakhamar arról győződött meg, hogy ez óra szerkezete túlhaladja az ő tudását. Sőt csakhamar azt tapasztalta, hogy a szétszedett órát már összerakni sem tudja. Ekkor úgy elkeseredett és annyira restellte a dolgot, hogy a legrosszabrá gondolt. Teleki ezredes azonban egy műórát hivatott, aki az órát kijavította, amire azután Orbán Balázs megvigasztalódott.

Orbán Balázsnak ritka jó szíve volt. Megvont magától mindent, hogy másokon segíthessen. Különösen a szegény árvákon

¹ Orbán Balázs emléke. Írták barátai és ismerői. Szerkesztette: Boros György, Kolozsvár 1890. 28 l.

szeretett segíteni. Vendéglőbe, kávéházba nem járt, de ha székelő földről szegény harisnyás emberek vetődtek fel a fővárosba, azokat elsősorban vendéglőbe, kávéházba vitte és bőkezűen vendéglelte meg.

Hugó Viktor a nagy francia költő rendkívül szerette Orbán Balázst. Szerette különösen férfiasságáért, elszánt bátorságáért és a szabadság iránt való rajongásáért. Azt mondják, egyszer féltréfásan úgy nyilatkozott, hogy 200 francia Orbán Balázssal meg tudná bukztatni a francia császárságot. Mikor a Székelyföldről írt munkájának egyik kötete megjelent, a könyv példányait egyszerre kötve, költségkímélésből ő maga hordta szét a fővárosi előfizetőknek. Természetesen az előfizetők nem is sejtették, hogy a kihordó maga a szerző: Báró Orbán Balázs.

Hory Béla.

Dal a szenvedések börtönéből.

Nedves, hideg börtönfalak,	Széles mezők, láthatárok,
Mint a kripta rám omlanak,	Miket nem szeg börtönárok,
Keskeny nyílás, csak repedés	Magas mennyebolt, azurkék ég,
Az ablaka, olyan kevés,	Merre mint a madár mennék,
Hogy az ember rajt' kilásson,	Fel a bércre, le a mélybe,
Szemmel világba kiáltson.	Szabad ember gyönyörében.

Amit látok, magas kőfal,	Itt e kripta-börtön karja
Napvilágra amugy se csal,	Életemet átkarolja,
Kapu, tudom, egy sincs rajta,	Száraz kenyér a falatom,
Mi számomra megnyilhatna.	Jéghideg víz az italom,
Minek néztek hát odáig,	Örök vakság itt az élet,
Más az, amit szívem áhit.	Oh, csoda, hogy még remélek.

De remélek szünet nélkül
 Fekete éj börtönébül
 Hajnalt hozó Isten-kezet
 Börtönt nyitó itéletet
 S reggel, délben, este zengem :
 Isten! Szabadíts meg engem !

FEKETE LAJOS.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lej. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lej. A rendes és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági díjait rendezte. Előfizetés Magyarországon 3 P. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénzügyos címére küldendő. Cluj, Marechal Foch 12.

Budapesti levél.

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

1911 évben alakult meg a budapesti *Unitárius Nőszövetség* a budapesti *Dávid Ferenc Egylet* nőtagjaiból az angol és amerikai *Nőszövetség* kivánságára *Perczelné-Kozma Flóra* elnökleite alatt és nemsokára — amint a szükség úgy hozta magával — a karitatív munkaszolgálatba állott. A mai nehéz időkben valóságos hivatást teljesít az egyház életében és emberi erőt meghaladó tevékenységet fejt ki, hogy a szerény viszonyok közt levő hívek filléreiből segítse azokat egyházunk tagjai közül, akiket az élet megpróbált. A *Nőszövetség* lelkes tábora élükön *Józan Miklósné, Barabás Istvánné* és *vitéz Nyiredy Gézánné* nagyasszonyokkal krisztusi önzetlenséggel fáradoznak azon, hogy a könnyeket leszárítsák a gondterhelt arcokról és a kérlelhetetlen sors adta útést saját védő kezükkel fogják fel. Valóságos irgalmas szamaritánusok.

Végre szert tehettek egy egyszerű, de kedves székely otthonra és azt nagy örömmel április 8-án avatták fel.

Erről a bensőséges ünnepélyről óhajtok beszámolni néhány sorba. Ezt megelőzőleg vasárnap látogatták meg illusztris vendégeink Koháry uccai templomunkat *Dr. Dexter Róbert*, az Amerikai Unitárius Társulat kültügyi osztályának vezetője és neje. A reggeli (9 órai) istentiszteleten *Józan Miklós* püspöki vikárius üdvözölte őket, mire szeretett vendégünk válaszul, a testvéri együttműködést és szeretetet kötötte a hívek lelkére. Bölcs szavait *Szent-Iványi Sándor* teológiai magántanár, beszolgáló lelkész tolmácsolta.

Másnap az Otthon felavatására szépszámu közönség gyűlt egybe úgy, hogy zsufolásig megtelt a két szobás Otthon, még az előszoba is tele volt közönséggel. Megjelent az Igazgató Tanács vezetősége, az egyházközség gondnokai, lelkészei, tisztviselői, a keblitanács tagjai, a *Nőszövetség* majdnem teljes számmal s a *Perczelné-Kozma Flóra* Leányegylet *Varga Istvánné* vezetése mellett. Egy Istenünk, egy magyar hazánk éneke után *Józan Miklós* püspöki vikárius szívhez szóló megható imát mondott. Utánna *Szent-Iványi Sándorné* kedves szavakkal üdvözölte *Dr. Dexter Róbertnét*, a mi kedves amerikai vendégünket, amire ő tolmácsolta a nagyvilág unitárius asszonyainak üdvözlését. Magyar nyelven tolmácsolta *Józan Miklós* püspöki vikárius. A *Nőszövetség* szellemi vezetői areképének leleplezése következett. *Tormai Cecílről Barabás Istvánné* emlékezett meg, *Perczelné-Kozma Flóráról Buzogány Anna* megemlékezését *Varga Istvánné, Dr. Iván Lászlóról Sz. Weres Jolán* megemlékezését *Dr. vitéz Nyiredy Gézánné* olvasta fel. A Szózat éneklésével végződött a jól sikerült házi ünnepség. Utánna uzsonnával kedveskedtek a *Nőszövetség* tagjai s az uzsonnamegváltás díját jótekonycéla szánták.

Egy pár sorban meg kell emlékezni egy most megjelent kis munkáról. Az 1922. évben indult meg *Józan Miklós* püspöki vikárius által alapított „Unitárius Értesítő“, amelyet hosszú időn át ő szerkesztett, azután *Barabás István* és később *Dr. Iván László*

szerkesztett; jelenleg *Ferencz József* szerkeszti *Szent-Iványi Sándorral*, mint társszerkesztővel. Ez a lap adta ki a „Mai Füzetek“-et, 1936 évtől kezdve „Évkönyvet“. Az idei évben azonban kedves meglepetéssel szolgált olvasóinak. Az „Évkönyv“ helyett „Unitárius élet munkásai“ címen adott ki egy külsejében is tetszetős füzetet, melyben 15 életrajzot közöl világi unitárius nagyjainkról.

János Zsigmondot — Botár Imre; Brassai Sámuel — Győrfi István; Szent-Iványi Mihályt — S. Nagy László; Orbán Balázst — Péterfi Gyula; Jakab Eleket — Gönczy Sámuel; Berde Mózsát — Darkó Béla; Benczédi Gergelyt — Dr. Csiki Gábor; Kozma Ferencet — Szent-Iványi Sándor; Buzogány Áront — Ferencz József; Hajós Jánost — Ujvári László; Kovács Józsefet — Barabás István; debreczeni Szabó Józsefet — Kelemen Béla; Perczelné-Kozma Flórárt — Sz. Weres Joldán és Batthyány Ilona grófnőt — Józán Miklós ismerteti. Minden életrajz egy-egy jól sikerült arcképpel van díszítve. Egyházunk nagyjai életének és munkásságának ismerete buzdítólag fog hatni hiveinkre. Kívánatos, hogy lassanként összes nagyjainkról legyen egy ilyen összefoglaló életrajz a kezeink között.

E rövid tudósításból is láthatják kedves olvasóink, hogy a Duna mellett van unitárius élet és vannak ennek az életnek munkásai. Abban a reményben, hogy a jövő hónapban megint beszámolhatok az itteni unitárius életről, maradok mindig kész hive, hitrokoni mély tisztelettel és szeretettel *Ujváry László.*

Az E. K. Tanács hirei.

Április 11-én nyolc óras ülésben Dr. Varga Béla püspök ur, Dr. Gál Miklós főgondnok ur és Dr. Kiss Elek ur vezetésével 19 képviselő tanácsos részvételével beható tanácskozás volt. A gyűlés tárgysorozatának lényegesebb pontjait az alábbiakban ismertetjük:

1. *Főtisztelendő Püspök ur* bejelenti Tanácsnak, hogy a kereszturi presbiteri konferencia 350 résztvevővel nagyon szépen sikerült (ennek részletei lapunk más helyén megtalálhatók). Gyűlés örömmel veszi tudomásul ezen bejelentést, s egyben köszönetet szavaz a kereszturi egyházkörnek, egyházközségnek s vezetőiknek, a főgimnáziumi vezetőségének, hogy szíves fogadtatással lehetővé tette az értekezlet külső sikerét.

2. *Dr. Mikó Lőrinc* egyházi titkár jelentést tett az elnöki elintézt ügyekről, melyeket a Tanács néhány felvilágosítást kérő hozzászólás után tudomásul vett.

3. Minthogy a miniszterium nem adott engedélyt Kolozson a felekezeti iskola felállítására, Magyarorszáton, Nyárádgálfalván és Nyárádszentlászlón új tantervek felállítására, a Tanács felhatalmazta elnökséget új lépések megtételére, viszont örömmel vette tudomásul a lupényi iskola felállításának engedélyezését.

4. A *nyárádszentlászlói* egyházközségnek engedélyt adott Ta-

nács a második terem megépítésére a hivek majdnem százezer lei megajánlása mellett.

5. Tudomásul vette Tanács azon elnöki bejelentést, hogy a 1940/41 évi állami költségvetésbe a lelkészek felemelt kongruája irányoztatott elő, hogy a tanítóink államsegélyében 614,400 lei összeg vétetett fel. Örömmel vette Tanács azt is tudomásul, hogy az eddig nem folyósított irodaigazgatói fizetés most előirányoztatott, ugyszintén a megyesi lelkészi kongrua is. Sajnálattal vette azonban Tanács azt, hogy a miniszter ezuttal sem biztosította a költségvetésben az aranyosgyéresi lelkész kongruáját. Ezt illetőleg Tanács új utasításokat adott Elnökségnek.

6. Egyházi titkár jelentése alapján, illetve javaslatára az egyházi irodák megfelelőbb elhelyezését határozta el Tanács.

7. Tudomásul vette Tanács, hogy egyházi alkalmazottaink összesen 330.500 lei hadfelszerelési kölcsönt jegyeztek az adott 5%-os kedvezmény igénybevételével, mely összeget az egyes tisztviselők 9 hónap alatt fizetnek be.

8. Örömmel vette tudomásul Tanács azon jelentést, mely szerint Dr. Elekes Domokos főgondnok 1939 január 1-től újabb nagyobb összeget gyűjtött a székelykereszturi főgimnázium céljaira s egyben köszönetét fejezte ki azért, hogy ezen gyűjtésekből származott korábban tett 100.000 leies alapítványt további 14,000 leiel növelte.

9. Jóságfelügyelőrségi elnök különböző Bors-hagyatéki ügyekről tett jelentést, melyeket a 3-as bizottság, illetve jogügyi bizottság javaslataival egészített ki. Ezeknek alapján Tanács tudomásul vette, hogy a szindi gazdaságra beérkezett bérletajánlatok nem felelnek meg a várakozásnak s a kérdéssel behatóan foglalkozva, egyhangu határozatot hoz, mely szerint a jelen évre nem adja bérbe a szindi birtokot, hanem maga kezelteti azt házilag úgy, hogy legalább a legszükségesebb befektetéseket eszközli s a kezelést megfelelő jó ellenértékben részesíti azáltal, hogy a hármas bizottságot fokozottabb tevékenységre hívja fel. Egyben tudomásul veszi ezen bizottság bejelentését, hogy jelenlegi gazdasági vezetőt elhelyezi Szindról. Tudomásul veszi, hogy Pataki András jfg. elnök már az elmúlt hónap folyamán letétbe helyezte a Bors-hagyaték elszámolásával kapcsolatos 24000 leit azzal, hogyha a további vizsgálatok alkalmával kitűnik, hogy a pénz be volt fizetve, akkor ő e pénzt visszakapja.

Tanács felhívja a birtok kezelésével megbízott Bizottságot, hogy E. K. Tanácsnak idejében mindenkor tegyen jelentést.

10. Jóságfelügyelőrség jelentését a marosvásárhelyi Derzsi ház múlt évi számadását tudomásul veszi s egyben utasítja jóságfelügyelőrséget, hogy volt házgondnoknál levő régi hátrálékot minden eszközzel hajtsa be.

11. Jóságfelügyelőrség jelenti, hogy a folyó évi május 1-én lejárt lakbérleti szerződéseknel 10% emelést kíván eszközölni. Tanács ezen jelentést azzal fogadja el, hogy egyes bérlők csekély

összegét ennél magasabb százalékkal is emelje, tekintettel arra, hogy az adók és taxák a tavalyihoz képest emelkedtek.

12. Jogügyi Bizottság javaslatára át ír Dr. Fazakas János volt jogtanácsos és ügyvéd afiához és felszólítja, hogy tegyen jelentést az általa végzett Bors-ügyek összeségéről, hogy ennek alapján az összes peres kérdések is áttekinthetők legyenek, adja át a szükséges iratokat vagy pedig tegye lehetővé, hogy az Egyház embere azon iratokat lemásolhassa, melyekre neki szüksége van s ugy véli, hogy azokat nem adhatja ki kezei közül.

Mindezeket annál inkább tegye meg, mert az egyház óhajtáná már elintézni nevezett afiának az e kérdéshez kapcsolódó egyéb ügyeit is, hogy így valahára vele lezárhatók lennének a kérdéses ügyek, melyek megoldása sürgős.

13. E. K. Tanács határozatot hoz a tordai cementgyárnak bérbeadandó 17 hold terület bérbeadásának feltételeiről s arra kéri Dr. Gál Miklós főgondnok urat, hogy ezeknek megfelelően kezdjen tárgyalásokat.

14. Lőrinczy Zoltán számvevő afia jelentést tesz a Br. Balácsy-alap osztaléka összegéről s javasolja, hogy a Közalap, a Nyugdíjalap és egyházközségeknek juttatandó összegek mellett 20.000 leit lelkészek segélyezésére, 30.000 leit pedig özvegyek és árvák segélyezésére fordítsa az Egyház.

15. Ürmösi József nevelésügyi előadó afia egy a bágyoni egyházközségből érkezett felebbezésről számol be, melyet a legutóbbi gondnok, illetve presbiterválasztást felebbezték meg néhányan.

A Tanács megvizsgálta a felebbezési anyagot, megállapította, hogy egyházi törvényeink szerint az olyan kötelezettség, amely Kaszás Gyula és Pálfi Tamás esetében forog fenn, nem adósság és nem tartozás, nem olyan természetű, mint a kepe, vagy a rovatál s így e két derék afiának megválasztása teljesen törvényes volt. Amint a felterjesztett iratokból azonban kitűnik, két olyan kebli tanácsost választott meg a közgyűlés, kiknek megválasztása nem törvényes. Emiatt a Tanács az egész választást megsemmisíti s utasítja egyházközség vezetését, hogy készítsen elő új választást és azt a törvénynek teljesen megfelelően hajtsa végre.

16. Medgyesi egyházközségnek E. K. Tanács építési engedélyt adott s megengedte, hogy ilyen célra kölcsönt vehessen fel.

17. Örömmel vette tudomásul Tanács Dr. Ferenczy Géza tb. főgondnoknak a gagyai egyházközségnél tett 5000 leies alapítványát, melyet ott szolgáló néhai Ferenczy József lelkész emléke megőrzésére tett az unoka kegyeletos érzése.

18. Ezek után a magyarszováti, nyáradgálfalvi, vargyasi, medeséri, keményfalvi, kadácsi egyházközségek külön kéréseit intézte el a Tanács.

Azzal a megnyugvással zárta a gyűlést Dr. Gál Miklós főgondnok ur éjjel $\frac{1}{2}$ 12 órakor, hogy minden a Tanács elé került kérdést a legnagyobb tárgyilagossággal és körültekintéssel intézett el a Képviselő Tanács.

Dr. Fikker János.

Tóth István: A magyar diszítés alapformái. (Minerva kiadás. Ára 25 lei.) A nép lelke leghatározottabban a vallásban és a művészetben nyilvánul meg. A vallásban az Istenhez való viszony jut kifejezésre s az élet számára egy határozott magatartást létesít, mely magatartást erkölcsnek nevezünk. A művészetben pedig a lélek játszi kedve, izlése, a szépségnek valamilyen megnyilvánulása jut kifejezésre, amely talán az első pillanatra fényűzésnek látszik, de valójában úgy hozzátartozik az élethez, mint az, hogy reggel és este az ég biborszint ölt és hogy a réten a virágok sok színű összhangja jelenik meg, mikor a tavasz erejét és áldáscs ígését megmutatta. Nevezük bár a művészetet fényűzésnek, de ha az hiányzik az életből, az élet sokkalta szegényebb, mondhatnók teljesen prózai lenne. A nép megalkotta a művészetét minden téren s az a művészet a nép lelkének egy-egy kifejezése, mint maga a vallás is. Ámde a vallás és a művészet is, mint az emberi szellemnek egy-egy értékes jelensége művelésre szorul, különben nem halad azzal a lendülettel, ahogy haladnia kellene. A vallás művelésével az egyházak foglalkoznak, a művészettel pedig egyes művészek és művészi iskolák. A Magyar Nép című lap nagy szolgálatot tett azzal is a sok között, hogy a népművészet ügyét felkarolta s annak ápolására, fejlesztésére megnyerte Tóth Istvánt a kiváló festőművészt és grafikust. A Magyar Nép című lapban már régóta olvassuk Tóth István tanárnak szakszerű utmutatásait, amelyek a nép szép alkotásait a szakavatott művész tudásával tökéletesítik. Most ezeket egy kötetben találjuk, s nagy örömmünkre szolgál, hogy a sajtó egyhangu lelkesedéssel fogadta. Valóban igaz, amint a Keleti Ujság írója oly találóan írja:

Tóth István a könyvben is megtartotta az eredeti program vonalvezetését. Kitűnően szemléltető ábrákban mutatja be a magyar népművészet legjellegzetesebb és legszebb diszítő elemeinek: a virágoknak formafejlődését. A virág, a szár és a levél végtelenségig variálható összefüggésének titkait olyan egyszerűen és érthetően bontja ki e kedves és értékes könyvecske lapjain, hogy minden nagyobbacska gyermek is megérti s a továbbiakban — tisztában lévén a feladatok „egyszerűségével” — világosan és öntudatosan tekinti át a legbonyolultabb mintákat is.

A sokfajta népművészeti tájegységek jellegzetességeit, a var-

rás, szövés, faragás, tojásfestés stb., népművészeti ágak legapróbb részleteit mind megtaláljuk ebben a kis könyvben.

Ez a cél pedig épp most, amikor a népi élet értékeihez való visszatérés nemcsak divat, hanem komoly és öntudatos mozgalom lett, csak nyerhet Tóth István pompás könyvének megjelenésével. Hiszen készen, könnyen átvehető formában adja a könyv minden lapja a pompás motívumokat s ezen túl is további érdeklődésre és elmélyedésre ösztönöz.

A könyv ára azért van oly olcsón megszabva, hogy minél szélesebb körben megvásárolhassák.

Hogyan alakítsunk fogyasztási szövetkezetet? Ilyen cím alatt a Hangya Szövetkezetek Szövetsége igen értékes, tájékoztató füzetet adott ki. Előszó helyett Hívó-szót találunk a füzet elején, melyet Széchenyi mondása vezet be: „Fogjunk magunk dolgaihoz, segítsünk magunkon“. Az önszegség gondolata vezeti a Hangya Szövetséget s teszi időszertüvé ezt a füzetet, amidőn a fogyasztásnak, mint gazdasági erőforrásnak a fontosságára és kihasználására felhívja népünk hivatott vezetőinek a figyelmét, kiknek ez a füzet megmutatja, hogyan kell „az eddig szétforgácsolt gazdasági erőket összefogni és a közösség szolgálatába állítani“. A hívószó egyformán szól lelkészeinkhez, tanítóinkhoz, birtokosainkhoz úgy, mint a vezető kisgazdákhöz és iparosokhoz s mindazokhoz, akik szívükön viselik népünk sorsát és jövőjét, hogy vállalják a fogyasztási szövetkezet megszervezésének munkáját. A „Hogyan alakítsunk fogyasztási szövetkezetet“ c. füzet a Hangya Szövetkezetek Szövetsége, (Aiud, jud. Alba) a legnagyobb készséggel és díjmentesen megküldi minden érdeklődőnek, aki meg akarja szervezni községében vagy városában a fogyasztási szövetkezetet.

Szopós István a kiváló erdélyi festőművész Dávid Ferenc tragikus életének két jelenetét örököltette meg. Egyik: Dávid Ferenc elfogatása, a másik a halála. A Keleti Ujság ápr. 21-iki száma terjedelmes cikkben méltányolja a kiváló műalkotást.

A pünkössti rózsza . . .

A pünköshti rózsza kihajlott az utra,	A tengernek vizét kalánnal kimerném,
Jere be Violám! Szakassz egyet róla,	Annak fenekéből drága gyöngyöt
Mert én szakasztottam, el is szalasz-	[szednék,
[tottam,	Régiszeretőmnek gyöngybokrétát kötnék,
De még szakasztlanék, ha reá találnék.	Szombat estéknként véle mulatoznék.

Ver a hideg eső, a szokmányom ázik,
 Esik a hideg hó, a lábam is fázik,
 Még sincs aki mondja: jere be Violám,
 Megcsókolom orcád hétszer egymás után.

Kriza Vadrózsáiból.

Egyházi élet a központi egyházközségben.

Jelen év április hó 14-én esperesi vizsgálószerk volt Kolozsváron Barabás Miklós esperes és Dr. Abrudbányay Ede felügyelő gondnok vezetésével. A vizsgálát során sok felemelő érzést keltező jelenséggel találkoztunk. Ezekből kiemeljük a következőket: nagy örömmel láttuk a gazdasági téren való előhaladást, amely a kiváló világi vezetők Pálffy László gondnok, Szabó József gazdaság-gondnok, Gyarmathy Árpád pénztáros, Demény Andor építész és mások fáradhatatlan munkásságának az eredménye. A másik fontos és örvendetes jelenség az egyházközség beléletében tapasztalható élénk egyházi élet. A fiatal segédlelkészek (Erdő János, Nagy Ferenc és Bodor András) építő munkája valójában szép eredményt mutat; a város különböző körzeteiben unitáriusok között valósággal élénk egyházi élet van. Ezt különösen az Irisz-környéki híveken láttuk. Jó uton vagyunk abban az irányban is, hogy a Kövespad-utca környékén az istentiszteletek megkezdődjenek.

Érdemes feljegyezni, hogy az esperesi vizsgálószerk meglátogatta az *Irisz-környéki* híveket is. Délután 4 órakor részt vett az istentiszteleten, melyen éppen mint a délelőtti istentiszteleten Barabás Miklós esperes hirdette az ígét a belvárosi templomban és az Irisz-környéken a hívek nagy érdeklődése közepette. Az Irisz-környéken az esperesi vizsgálószerk kíséretében megjelentek: Dr. Kiss Elek főjegyző, Ürmösi Károly tb. esperes, Ürmösi József püspöki titkár, Dr. Fikker János teológiai akadémiai dékán, Simén Dániel teológiai tanár, Benczédi Pál vallástanár, Kahlfürst Imre presbiter, Erdő János lelkész, Nagy Ferenc Irisz-környéki segédlelkész és több keblitanácsos. Az ott tapasztaltak szerint a hívek nagy szeretettel vették körül a buzgón és nagy odaadással működő missziói munkát. A missziói célra szerzett bennvalón már megindult a Nőkiszövetségének áldásos munkája, amelyről későbbi számunkban fogunk majd beszámolni, mikor a munka teljesen kész lesz.

Másik biztató jelenség a D. F. E. helyi tagozatának szép működése. Az esperesi vizsgálószerk alkalmával az egylet helyi tagozata szeretetvendégséget rendezett, amelyen a város különböző részeiből mintegy 150-en vettek részt.

Április 21-én délután 5 órai kezdettel pedig műsoros vallásos délután volt, kiválóan szép sikerrel és nagy közönség jelenlétében. E vallásos délután előadást tartott Borsai Andor mérnök „Keresztény helyzetkép a XX. században“ címen. A kiváló, nagy tanulmányra valló előadás nagy sikert ért el. Lakatos István, Scharl Imre, Dr. Holló Endre és Mestitz János művészi vonósnegyese nagy sikert ért el és sok tapsot nyert, Handler C. Leona pedig az amerikai életről és saját élményeiről tartott értékes előadást angol nyelven, melyet Erdő János s.-lelkész tolmácsolt. Végül G. Fogarassy Klára D. Sárosy Rózsi zongorakisérével Brahms-és más dalokat énekelt, amelyeket a közönség szünni nem akaró tapsokkal hálált meg.

A D. F. E. helyi tagozata tényleg szép munkával adta tanuljélet céltudatos munkásságának, amiért hálásak vagyunk a Müller Géza mérnök afia elnöklete alatt működő kitünő vezetőségnek.

Két adomány a gagyi egyházközségnél. A gagyi egyházközséget nagyon kedves és váratlan meglepetés érte. *Dr. Ferenczy Géza* tb. főgondnok 5000 (Ötezer) lej alapítványt tett néhai nagyszülői: *árkosi Ferenczy József* volt gagyi lelkész és neje *Koncz Ágnes* emlékére. Az egyházközség hálával fogadta a szép alapítványt és elhatározta, hogy a pénzt ingatlanba fekteti be, a vásárlandó földet pedig a keblitanácsosok közmunkával fogják megmunkálni, hogy annál jövedelmezőbb legyen. Itt tehát a nemes adomány valóban elérte igazi célját, mert az egyházközségben is hasonló elhatározást váltott ki. — *Alson H. Robinson* plainfieldi (Amerika) lelkész, gagyi tb. lelkész 1938-ban 4000 (Négyezer) lej adományt küldött a gagyi egyházközségnek. Az egyházközség hasznos célra fordította az adományt és mindkét adománnyozóra szeretettel és hálával gondol. (B. F.)

Adomány népkönyvtárra. *Dr. Fazakas Miklós* egyházköri felügyelő gondnok, Fiafalva szülöttje, a fiafalvi unitárius egyházközség részére 1000 (Egyezer) lejt adományozott népkönyvtár beszerzése céljából. E nemes cselekedetre Gyallay Pap Domokos főszerkesztő afiának a sz.-kereszturi presbiteri konferencián tartott előadása indította adományozó felügyelőgondnok afiát s az a nemes cél vezette, hogy szülőfaluja népét, ifjúságát önművelésre szoktassa és nevelje. Az egyházközség a könyvtárat már megrendelte és a Minerva műintézet azt azonnal postára tette. Fenti nemes cselekedet szolgáljon buzdításul azoknak, akik szülőfalujuktól távol gondolnak az otthonra, a kicsiny székely házakra, melyekből elindultak, hogy életük legyen. Térjen vissza néhány pillanatra lelkük a mai idők falusi ifjúságára, akiket a jövő számára nevelünk. Fenti nemes adományért fogadja a felügyelő gondnok afia az egyházközség háláját és köszönetét s annak bejelentését, hogy a könyvtár „*Dr. Fazakas Miklós népkönyvtár*“ nevet fogja viselni. Ü. Gy.

Nemes adomány. A medeséri egyházközségnek *Varga Margit* hajadon, *Varga Géza* leánya 600 (Hatszáz) leu értékben egy

nagyon szép, urvacsoravételkor használandó terítőt adományozott. A diszes terítőt sajátkezüleg állította elő s diszította keze varrásával szép magyaros motívumokkal. E követésre méltó szép példát örömmel vesszük tudomásul s elismerésünket és köszönetünket nyilvánítjuk érte.

Teológiai tanárok legációban. A husvétii ünnepek alkalmával a légátusi örömeket és feladatokat három teológiai tanár is vállalta. Küldetésük, bár sajátosan elütő a megszokott keretektől, az evangéliumi „jóhírt” s az élet tátongó mélységei felett a tiszta lélek diadalát szolgálta. Nemcsak követeket küldtek, hanem személyesen is elvitték az élő szó melegét, bátorító hitét s azt a szeretetet, mely a katedrák világán túl, állandó kapcsolatot keres a néppel s a népben az örök testvérrel. *Dr. Kiss Elek* egyh. főjegyző husvét első napján a bágyoni híveket kereste fel, hol nagy tapasztalata és legjobb tudása alapján a megbolygatott egyházközségi belbékének helyreállításán buzgólkodott. A délelőtti istentisztelet keretében ágendált majd híveket látogatott meg s este egy népes ünnepélyen előadást tartott. *Dr. Fikler János* a marosújvári szórvány-egyházközségbe vitte el a diadalmas husvétii üzenetet. 32 unitárius lelket részeltetett urvacsorában. A jelenleg pásztor nélküli hívek lelki gondozásának kérdését új és jobb lehetőségek felé segítette. Remélhető, hogy az átmeneti próbálkozás az állandó lelkeség megoldásához vezet. *Simén Dániel* szülőfalujába, Korondra ment légátusnak. A vér jussán prédikált. Négy drága új életet keresztelt, legátumát, 1750 lejt a lupényi felekezeti iskola céljára fordította. Az élet megy tovább s újabb feladatokat sodor a felszínre. Pünkösztör a teol. tanárok ismét legációba mennek, hogy a teológiai pályadíjak összegét gyarapítsák.

Lelkészeiktató ünnepély Abásfalván. Az abásfalvi egyházközség volt lelkésze: Nagy Sándor kocsordi lelkész lett s helyébe a hívek egyhangu bizalma Kiss Zoltán dicsőszentmártoni segédlelkészt hívta meg s főtisztelendő püspök ur ez egyhangu megnyilvánulás folytán Kiss Zoltán segédlelkészt ki is nevezte Abásfalvára rendes lelkésznek. Márc. 29-én érkezett meg az egyházközségbe az új lelkész, akit a falu határán, népes küldöttség élén Nagy Gergely Mózes presbiter fogadott, a falu végén szolgatársa, Szabó László énekvezér-tanító, a lelkészi lakáson pedig Kiss Jenő beszolgáló lelkész, aki átadta a lakás kulcsait is az új lelkésznek s mint rokonnak és szomszédnak boldog és munkás életet kívánt az új lakásban és állásban. A beiktató ünnepély márc. 31-én volt, melyet az abásfalvi hívek részére felejthetetlen élménnyé avatott főtisztelendő püspök urunk megjelenése, aki Dr. Elekes Domokos főgondnok és Útő Lajos kereszturköri esperes kíséretében érkezett az ünnepélyre. Az egyházi méltóságokat az érkezés pillanatában Nagy Gergely Mózes üdvözölte, kifejezésre juttatva, hogy mennyire érzik a váratlan megtiszteltetés nagyságát űk, akik olyan régóta nem tisztelhettek a körükben unitárius püspököt. Új lelkész beköszöntő beszédében az önzetlen egyházi szolgálatra kötelezte el magát s ehhez a hívek további bizalmát és tá-

mogatását kérte, mivel eredményes munka csak a lelkész és hívek közötti egységes és vállvetett munka alapján lehetséges. A beiktatást Bálint Ödön körüli esperes végezte, lendületes beszédben vázolta a lelkészi munka örömeit és terheit, majd püspök ur áldása után a helyi egyházi közösségek üdvözlője és a dicsőszenmártoni Ifj. Egylet megható bucsuja következett és zárta be a fejlethetetlen élményekben gazdag ünnepélyt. Általános örömmel hallgattuk a h.-szentmártoni ref. lelkész üzenetét, aki bár nem jöhetett el az ünnepélyre, testvéri üdvözlőjét tolmácsolta az új lelkésznek. Ünnepség után népes közvacsora volt, a helyi Nőegylet rendezésében, ahol jóízűen fogyasztottuk a Nőegylet összetartó munkájának eredményeit az izletes ételekben s csak azt sajnáltuk, hogy főtitiztelendő püspök ur, aki a kereszturi presbiteri konferenciáról jött, nagy elfoglaltsága miatt nem maradhatott tovább közöttünk, de azzal a biztos tudattal távozhott magas kíséretével, hogy örökre beirták magukat az abásfalvi hívek szeretetébe. A szépen megrendezett ünnepélyért Kiss Jenő beszolgáló lelkészét illet minden elismerés. Új lelkész testvérünknek sok sikert kívánunk új munkamezején.

Jelenvolt.

Templomi estély Ujszékelyen. 1940. márc. 27-én este Ujszékelyen a templomban igen bensőséges és meleg érzésekkel telt estély volt, mely alkalommal imádkozott Dr. Fikker János dékán, egyházi beszédet mondott Simén Dániel teol. tanár s üdvözlője mondott Menyhárt gondnok, amire válaszolt Dr. Kiss Elek egyh. főjegyző. Szép ének és megható szavak tették gazdaggá a műsort a hívek által teljesen megtöltött templomban. Éreztük mindannyian, hogy egy-egy ilyen találkozás alkalmával mennyire gazdagodik az emberi lélek.

Jelenvolt.

Személyi hírek. Utóbbi időben több lelkész, vagy lelkész családja súlyos betegségen vagy műtéten esett át. Nevezetesen Gál Gyuláné torockószentgyörgyi lelkész neje és Székely Sándor csegezi lelkész, a Ref. Kórházban műtéten estek keresztül, Pálffy Károlyné abrudbányai lelkész neje szintén a Ref. Kórházban nyert ápolást, Benczédi Domokos torockói lelkész súlyos betegségen (tüdőgyulladás) esett át; Istennek hála, a fent említett betegek meggyógyultak.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület Orbán Balázs emlékére ápr. hó 19-én Kolozsvárt felolvasó ülést tartott. A felolvasást P. Szentmártoni Kálmán tb. igazgató, az Orbán Balázs irodalom kiváló művelője tartotta. A felolvasást szokatlanul nagy közönség hallgatta és rendkívül ünnepelte a kiváló felolvasót.

Házasság. Berei Ilona és Marossi József, ravai unitárius tanítónő és tanító 1940 III. 26-án Székelykereszturon házasságot kötöttek. Az ifju tanító párt Ravába való megérkezésükkor a keblitanács szeretettel fogadta és ünnepelte. Fazakas Jenő lelkész és Kecskés Dénes gondnok meleg szavakkal üdvözölte az új párt és Isten áldását kérte házasságukra. Az ifju házaspárnak, mint egyházunk tanítótestülete tagjainak, boldog, szerencsés és megelégedett életet kívánunk.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába március 20-tól április 20-ig *tagsági díjat fizettek*: Lőrinczy Géza București 1938-ra, Ferenczy Mózes ifj. Olthévíz 1940-re, Nagy Sándor Olthévíz 1939-re, Özv. Vida Gézáné 1938—39-re, Petke Andrásné Ilyefalva, Bereczky Lajos Rava 1940-re, Osváth Árpád Székelykeresztúr 1938—1939-re, Özv. Szénássy Ferencné Dés 1940-re, Barra Sándor H.-Almás 1938-ra, Daniel Zsigmond Vadad, Kiss Endre, Kárpáti József Árkos 1940-re, Unitárius Nőszövetség Brassó 1939-re, Szén Zoltán Datk, Kovács Elek Csókfalva 1940-re, Kiss Sándor Csókfalva 1938-ra, Firtos Áron Kénos 1939-re, Ifj. Tóth János Nyárádszentlászló 1940-re. — *Előfizetői díjat fizettek*: București előfizetők 442 lei, Fori Mihály Olthévíz 1939—1940-re, Özv. Imre Jánosné 1938—1939-re, Jancsó István 1939-re, Jancsó János, Tóth Jánosné 1939—1940-re, Unitárius Egyházközség 1939-re, Kádár István 1940-re, Asztalos József 1932-1939-re, Bartha Lászlóné Köhalom 1938—1939-re, Jakobi Arnoldné 1933—1939-re, Máthé Sándor 1940-re, Egyed Miklós Cuculata 1939—1940-re, Szakács József Olthévíz, Kisgyörgy Lajos Kálnok, Sigmond Berta Kökös, Kiss Tamás S. Szentkirály, Székely György, Özv. Kiss Lajosné, Sükösd Benedekné, Gál Mózes 1940-re, Kiss Sándorné 1938—1939-re, Ifj. Kiss Áron 1939-re, Unitárius Egyházközség 1935-re, Csiszér Viktorné Szotyor 1940-re, Gyárás Lászlóné 1938—1940-re, Benkő Gyuláné Ilyefalva 1939-re, Unitárius Egyházközség Dicsőszentmárton 1932—1940-re, D. F. Ifjusági Egylet 1938—1940-re, Czikra Mihály, Id. Pálffy István, Szabó Márton, Durugy János, Szabó Miklós 1940-re, Besenyi Mihály Medgyes 1940-re, Fülöp Mózes 1934—1939-re, Danka Pál, Barabás Domokos, Nagy Elek Kis-solymos 1940-re, György András, György István, Id. György István, legifj. György Izsák P., György Izsák utász, Hegedüs Árpád, Hegedüs Mózes K., Hegedüs Mózes m., L. Hegedüs Sándor, Hegedüs Sándor Sz., Kedei Pál, Koncz József, Orbán János, Palatka Mózes, Palatka Zsigmond, Sánta Aladár, Kedei Mózes, Szél Pál Magyarzsákok 1940-re, Özv. Török Ákosné, Id. Major Vencel, Major Ákos, Major Domokos Csekefalva, Bán Ferenc, Szász Mózes, Deák Elek, Id. Vári Lázár, Derzsi Elek, Sall Ferenc, Marosi József, Séra Károly, Solymossy Istvánné Siménfalva 1940-re, Rác Árpád, Keresztély Ferenc, Béla Ferenc, Simó József, Foris Gábor, Hadnagy Sándor, Nagy Lajos, Ifj. Elekes Dénes, Gothárd János, Csiki Domokos, Ambrus Mihály, Pap Mátyás Székelyudvarhely 1940-re, Márton Ferenc Firtosváralja, Csép János, Csép Pál Bagyon, Bara János, Czuczai András, Gergely Mihály, Czuczai István, Györke István, Kozma János, Imre Márton, Mihacza István, Möricz Istók, Simándi Istók, Simon V. Ferenc, Simon Miklós, Szabó Ferenc, Szabó János, Szakács József, Szűcs Ferenc, Takács Albert, Veres József járó, Szakács M. Mihály, Csipkés Árpád Torockószentgyörgy 1940-re, Fülöp Zoltán Vadad 1934—1940-re; Tamás József, Iszlai József, Nagy Béni, Sárosi Albert Szentgerice 1940-re; Bede Erzsébet Barót, Varga István, Égető Andrásné Köpec; To-

kos Imre, Lázár Izsák Bardóc 1940 re; Molnár Julia Mezőbánd 1940-re; Kádár László 1936–39-re; A tordáifalvi egyházközség kilenc presbitere 1940-re; Kenyeres Ferenc felső Homoródalmás 1940-re; Danil Zsigmond Vadad 1935–39-re; Kiss Endre Árkos 1931–39-re; Gelei Sámuel, Domokos Áron, Weress Sándor Árkos 1940-re; Brassói előfizetők: Bálint Mihály 1939–40-re, Ambrus Lajosné, Baczoni Béláné, Balog Mihályné, Bálint Istvánné, Id. Bálint Jánosné, Bálint Lászlóné, Bekey Ervinné, Benedek Dénesné, Benedek Sándorné, Benovits Jenőné, Bert Sándorné, Biró Lajosné, Bittermann Emilné, Bobacu Aurélné, Bokor Józsefné, Bunika Jánosné, Czapf Jánosné, Czampa Gusztávné, Czifra Zsigmondné, Csibi Lajosné, Csoma Győzőné, Csüdör Béláné, Darkó Jakabné, Darkó Jozsefné, Dávid Jenőné, Demeter Dénesné, Derzsi Béláné, Dimény Ferencné, Dobra Dénesné, Elek Györgyné, Elekes Lajosné, Farkas Istvánné, Fazakas Jánosné, Ferencz Béláné, Ferencz Istvánné, Fülöp Árpádné, Gál Vilmosné, Gergely Jánosné. (Folytatjuk).

Alapítói díjat fizettek: Gotthárd Ferenc Kőhalom 300 L; Fintáné Fóri Ilona Kézdivásárhely 300 L; Lőrinczy Dénes Torda 100 L; Benczédi Domokos Toroczkó 400 L; Szén Mihály Datk 200 L; Pálfi T. Ferenc Várfalva 100 L; Dézsi Dénes Aranyosrákos 200 L.

Cluj-Kolozsvár, 1940 ápr. 20. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

Szerkesztői üzenet. A nyugtázás helyszüke miatt megszakadt, több kézirat jövő számra maradt.

A bucurești-i unitárius egyházközség hírei.

Anyakönyvi bejegyzések: Ajtay László és neje Barra Jolán kisfia *János* megkereszteltetett 1940 március 23 án, Câmpinan. Szűcs Dénes és neje Both Marcella kisfia *Dénes* megkereszteltetett 1940 április 14-én, Bucureștiben. Jankó Kata eltemettetett 1940 április 6-án.

Aranykönyvi bejegyzések. Urvacsorai alapra: Nagy Antalné (nem unitárius) 200 L. *Urvacsora osztáshoz pohárkák részére tálcára:* Nagy Antalné 300 L, Benczedy Sámuel 120 L. *Egyházközség szükségleteire:* Gálfi Lőrinc 100 L, Dr. Kiss Elek 100 L, Vári Albert 100 L, Dr. Fikker János 100 L, Mátyus Gergely 100 L, Siménfalvi unitárius egyházközség 200 L, Gagyai unitárius egyházközség 60 L, Homoródalmási unitárius egyházközség 200 L-t.

Egyházi adót fizettek: 1939 re Dr. Vass Pál 200 L, 1939 és 1940-re Kovács Dénes 400 L, 1940-re Fekete Ferenc 150 L, Szűcs Dénes 120 L-t. Tekintettel arra, hogy egyházközségi adószedőnk jelenleg nincs, kérjük hűveinket, hogy az egyházi adót szíveskedjenek istentiszteletek alkalmával vagy a lelkeszi hivatalban befizetni.

Unitárius Közlönyre előfizetési díjat fizettek, illetve adományokat adtak: Csiki Mihály 50 L, özv. Csomor Ferencné 30 L,

Dénes Ferenc 50 L, Benczédy Sámuel 60 L, Jilg Ferencné 200 L, özv. Farkas Gyuláné 40 L-t.

Esperesi vizsgálószerki látogatás volt egyházközségünkben április 20 és 21 napjain. Vizsgálószerk tüzetesen átvizsgálta az egyházközség könyveit s közgyűlés keretében tette fel a kanonikus kérdéseket. Elismerését fejezte ki a Vizsgálószerk az egyházközség anyagi fejlődése felett, amennyiben a különböző alapokban az 1939 év folyamán 32,721.— L-jel több pénz jött be, mint megelőző évben és az egyházközségi tartozások terén pedig az adósság 1939-ben 24,000.— L-jel apadt. Illesse az egyházközség vezetősége részéről is elismerés azokat, akik segítségünkre jöttek s nehéz helyzetünkben támogattak.

Vizsgálószerk alkalmával ez évben közebed nem volt. Keblitanács úgy döntött, hogy ehelyett adományokat gyűjt az abrudbányai egyházközség templomépítése és saját Ház-alapja javára. Az abrudbányai egyházközség javára a következő megajánlások, illetve részben befizetések történtek: Benczédy Sámuel 50 L, Kiss Sándor 200 L, Pálffy Tamás 100 L és Lőrinczy Géza 150 L-t. Ház-alap javára: Benczédy Sámuel 100 L, Kiss Sándor 100 L, Jilg Ferencné 200 L, Pálffy Tamás 100 L, Darkó János 100 L és Salamon Sándor 200 L-t.

Külön gyűjtés volt közgyűlés alkalmával Lukács József konfirmándus növendék részére, a Gidáli Béla afia által felajánlott ruha átalakítására. Begyűlt 480.— L.

Hittan-órák háznál május hónapban a következő sorrendben lesznek: 2-án d. u. 3—4 órakor Rácz György, Salamon Éva és Judit; 6-án Csiki Tibor és Ibolyka, Balogh Béla; 8-án Lengyel Ágnes és Erna, Mátyás Vera, este Kovács Endre és Sándor; 10-én Pál Ottó; 14-én Filep Ibolyka; 15-én Salamon Éva és Judit; 16-án d. u. 3—4 órakor Rácz György; 20-án Csiki Tibor és Ibolyka, Balogh Béla; 22-én Lengyel Ágnes és Erna, Mátyás Vera, este Kovács Endre és Sándor; 24-én Pál Ottó; 28-án Filep Ibolyka; 29-én Salamon Éva és Judit; 30-án d. u. 3—4 órakor Rácz György. Hittan-órák, ha másképpen jelezve nincsenek, d. u. 5 és 7 óra közt vannak. Lelkészi Hivatalban a hittan-órák a szokott időben lesznek.

Hittan-vizsgánk június hó 2-án d. e. $\frac{1}{2}$ 12 órai kezdettel, istentisztelet után lesz. Jó előre felhívjuk iskolás növendékeink és a szülők figyelmét a hittan vizsgára. A vizsgán minden iskolás növendék megjelenése a legszigorubban kötelező.

Nők Szövetségünk összejövetelei májusban 9-én és 23-án lesznek.

Ifjusági Körünk legközelebbi gyűlése május 26-án lesz, istentisztelet után. Az Ifjusági Kör április 21-én d. u. tartott gyűlésén előadást tartott Rostás Dénes „A falusi ifjuság időszakos kérdései” címen. Az értékes előadást az ifjuságon kívül nagyszámú érdeklődő egyházközségi tag hallgatta végig, s kapcsolódott bele az előadást követő eszmecserebe.

Püspöki látogatást helyezett kilátásba május hó folyamára a Főtisztelendő püspök ur. Az egyházközség tagjai nagy várakozással néznek ezen esemény elé. A látogatás pontos idejét szószéki hirdetés és a napi lapok útján fogjuk híveink tudomására hozni.

Konfirmációi istentiszteletünk május hó 5-én lesz.

Keblitanácsi gyűlést tartunk május 19-én, d. e. istentisztelet után, 1/212 órai kezdettel a ref. elemi isk. IV. o. tantermében. Targysorozat : 1. Gyűlés megnyitása, jegyzőkönyv hitelesítő kijelölése. 2. Mult keblitanácsi gyűlés jegyzőkönyve felolvasása. 3. Esperesi Vizsgálószerk jegyzőkönyve ismertetése. 4. Előterjesztések. 5. Indítványok, melyek legalább 24 órával a gyűlés előtt írásban beadandók a Lelkészi Hivatalban.

Pünköstkor, május 12-én, urvacora osztással egybekötött istentiszteletünk lesz. Aznap délután lelkész Buštenibe utazik ünnepi istentisztelet tartásra. Ploestin 13-án, ünnep másodnapján, délután félőtkor lesz az ünnepi istentisztelet.

Istentiszteleteink minden vasárnap d. e. pontosan 1/211 órai kezdettel vannak, a ref. elemi isk. IV. o. tantermében, Str. Sf. Voevozi 50.

Minden megkeresés és az egyházközségünk fenntartására szánt adomány a következő címre küldendő: Oficiul Parohial Unitarian. București 2. Str. Basarabia 47. II. Telefonszámunk : 5-45-79.

Tartalom : *Kozma Andor* : Pünkösti rózsa. (Vers). 93 old. *Presbiter* : A pünkösti lélek. 94 old. *Dr. K. E.* : Keblitanácsi értekezletek. (Képpel). 95 o'd. *B. P.* : Orbán Balázs. 99 old. *Hory Béla* : Apróságok Orbán Balászról. 101 old. *Fekete Lajos* : Dal a szenvedések börtönéből. (Vers). 102 old. *Ujváry László* : Budapesti levél. 103 old. *Dr. Fikker János* : Az E. K. Tanács hírei. 104 old. Irodalom és művészet. 107 old. *Kriza Vadrózsából* : A pünkösti rózsa. (Vers). 108 old. Egyházi és iskolai mozgalmak 109 old. A bucarești-i unitárius egyházközség hírei. 114 old.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Tipografia „Pallas“ könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuta 3.

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

- 1532. D. F. I. K. Paroch. Unit.
Ormenis. p. Augustin. Jud. Treiscaune